ל) קדושין כד: [ב"ק פו.], ב) [ב"ב מח.], ג) [קדושין נ) [נ"ג מח.], ג) [קדושין כד:], ד) [ל"ל שמעון כך איתא בקדושין וכן מוכח תשומת] וכן מתוק' כתובות מב. ד"ה הפלת. ה) יבמות ר) [הך דכהנת שנתערב וכו' מתני' היא ביבמות לט. דמייתי לה משמיה דרב ב״ם משרשים שנתערב וכו'], ז) [לעיל יג: וש"נ], ה) [דף מג.], ע) (ב"ק כו.), י) [יבמות לג.], יא) [ב"ק כו.], יב) [ינ"ל והא], יג) [ל"ל דח"ק רשב"ג], יג) ("ל לקל לפירותיו,

תורה אור השלם 1. אָם עַבֶּד יָגָח הַשׁוֹר אוֹ אָמָה בָּסֶף שְׁלֹשִׁים אָמָה בָּסֶף שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן לַארֹנְיו

אַכן.
שמות כא לב
שמות כא לב
בי וְכֹהַן כִּי יִקְנָה נָפָּשׁ
הַכְּיִן כַּסְפוֹ הוא יאכל בו
וְילִיד בֵּיתוֹ הַם יאכלו בְלַחְמוֹ: ויקרא רר

גליון הש"ם

גם' אדון קרינא ביה. עי מגיגה ד' ד ע"ל מד"ה לל נלרכה: תד"ה מטוכב פ"ג דברכות (יב. מדפי הרי"ף) באיבעיא דנשים בבהמ"ז דאורייתא: ד"ה עבד ובו' ועבידי דאתו. ע' ב"מ ד' לג ט"ב חד"ה

הגהות הב"ח

(h) תום' ד"ה מעוכב וכו' דמסיק אליבא דרשב"ג וכו': (ב) בא"ד כדפרישי' לעיל נ"ב בדף מ ע"ח

מוסף תוספות

א. דנהי דבאדם המזיק שומרין מיהא חייבין. תוס׳ הרח"ש. ב. אלמא דין אחד להם. מוס' הרח"ש. ג. כהן. תוס' הרח"ש. T. דלא דמי. תוס' ורא"ש. ה. שבכל שעה ערך דמיו ידועים בכמה . הוא ראוי לימכר עתה. תום׳ הרלז"ש, 1. וא"ת אמאי איצטריך לעיל למימר מימרא לרבא לא ס"ל, לימא דהיינו ל אחרונה דקנסו ראע"פ שמעשה ידיו לעצמו, אדון קרינן בי׳, ונגחו שור, יום של רבו לרבו. הוי למשנה ראשונה כדפרישית לעיל. מוס׳ הרח״ש. ז. וי״ל דלא בעי לשנויי הכי. מוס' הרח"ש. ח. מ"מ הנזק יש לו להיות לרב, ואפי׳ שבת נמי אע״פ שהוא בטל עי' תוס' הרא"ש שמקשה על ר״ת וחולק. יא. דאמר וכו׳ ד׳אי איפשי׳ לשון הפקר. יב. במילתיה דאמימר מוס׳ הרח״ש. יג. ולא נהירא לי, דהיאך יאכל צד חירות בתרומה, דעד כאן לא קא מיבעיא לי׳ לעיל אלא להתחייב חצי קנס.

וחלי כופר. דלד חירות: ליורשיו. ולקמוף פריך יורשין מנא ליה: ולמתה. יבשה: וסופה לחזור. ושיימינן ליה כמה דמיו פחותים יום של עלמו היה הכל לעלמו: **הניהא לאביי.** דאמר בב"ק (דף פו.)

באדם שחבל בחברו בענין זה: נותן לו שבת גדולה ושבת קטנה. שבת גדולה הן פחת דמיו לימכר עכשיו בשוק והוא מק ולהכי קרי ליה שבת שפחת דמיו של עכשיו אינו אלא משום שבת שאינו ראוי לעשות מלאכה בשתי ידיו עד זמן שתחזור ידו אלא לשמור קישואים יהא ראוי לאחר שיקל ממנו כאב המכה קלת ושבת קטנה היינו כאילו הוא שומר קישואין שנותן לו כל ימי חליו שישכב במטה מחמת חולי זה שחינו יכול לשמור קישוחים: שפיר. דכיון דשייך דין נזק במכה זו מיחייב שור עלה וכיון דלא כליא קרנא לגמרי יום של רבו לרבו יום של עלמו לעלמו: שבתו של כל יום ויום. ואין כאן פחת דמים הואיל וסופו לחזור אלא לפי שבת של כל יום יתן לו כל ימי נפילתו למטה יתן שכר אדם שלם לפי מלאכה שהיה רגיל בה וכשיעמוד ויהא ראוי לשמור קישואין ישמור קישואין וזה יתן לו פחת השכר: האי שור הוא. כלומר הואיל ואדם החובל כך אינו משלם נזק אלא שבת שור פטור לגמרי דה׳ דברים גבי אדם כחיב ולא גבי שור דכחיב (ויקרא כד) איש כי יתן מום בעמיתו ולה שור בעמיתוש: היבעים הימה. הא דאמרן לעיל יום של רבו לרבו כשהכהו חדם: וחיבעים חימח. לעולם בשור וכאביי דאמר שייך בה דין נזק ודקמקשית מינה לרבח: הך מימרא. בעלמא היא ואינה לא משנה ולא ברייתא: ומימרא. רבא אמר לך דהא מימרא לא ס"ל: מעוכב גע שחרור. מחוסר גט שחרור. כל הנך דאמרי׳ בהו דילאו לחירות ואין לרבו עליהם אלא שלריכין גט שחרור כגון מקדיש ומפקיר ומי שחליו בן חורין דתנן כופין את רבו: יש לו קנם. שלשים כסף לרבו אם נגחו שור: מחי לחו כמשנה חחרונה. לאחר שחזרו בית הלל להורות דכופין את רבו ואפי׳ הכי שקיל קנס דלד עבדות כל זמן שלא נכתב הגט: כמשנה ראשונה. דלית ליה כופין ואדון גמור הוא: הפיל. רבו שינו של עבד כנעני ואח"כ סימא את עינו: יולה בשינו. לחירות וקס"ד לריך גט שחרור וכי סימא עינו קודם גט נותן לו דמי עינו כבן חורין: בכולן. עשרים וארבעה ראשי אברים האמורין

במס' נגעים (פ"ו מ"ז) לענין שאינן

מטמאין משום מחיה ראשי אנבעות

של ידים ורגלים וראש החוטם וראשי

דלמא

רשוך אינו משלם אלא נוק. יש רולים לפטור את השוכר או שואל סוס מחבירו אפי׳ הוזק בפשיעה ונתבטל הרבה ממלאכתו כיון דסופו לחזור להתרפאות דכי היכי דדרשינןים איש בכך לימכר עכשיו בשוק ואם יום של רצו היה ינתן הכל לרצו ואם בעמיתו ולא שור בעמיתו ה"נ דרשינן איש בעמיתו ולא איש בשור ואין

> וחצי כופר ליורשיו אמאי הכי גמי לימא יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו שאני הכָא דקא כליא קרנא ואלא ה"ד דלא קא כליא קרנא כגון שהכהו על ידו וצמתה ידו וסופה לחזור הניחא לאביי דאמר נותן לו שבת גדולה ושבת קמנה שפיר אלא לרבא אדאמר אינו נותן לו אלא שבתו שבכל יום ויום האי שור הוא ושור אינו משלם אלא נזק אב"א בכשהכהו אדם ואי בעית אימא מימרא היא ומימרא לרבא לא סבירא ליה סימרא היא יאיבעיא להו מעוכב גם שחרור יש לו קנם או אין לו קנם יכסף שלשים שקלים יתן לאדוניו אמר רחמנא והאי לאו אדון הוא או דלמא כיון דמחוםר גם שחרור • אדון קרינא ביה ת"ש המית מי שחציו עבד וחציו כן חורין נותן חצי קנם לרבו וחצי כופר ליורשיו מאי לאו כמשנה אחרונה לא כמשנה ראשונה ת"ש יהפיל את שינו וסימא את עינו יוצא בשינו ונותן דמי עינו ואי אמרת יש לו קנם וקנם לרבו השתא חבלי ביה אחריני יהבי ליה לרביה חבל ביה רביה גופיה יהיב ליה לדידיה הדלמא כמ"ד אינו צריך דתניאם בכולן עבד יוצא בהן לחירות יוצריך גם שחרור מרבו דברי ר' סישמעאל ר"מ אומר אינו צריך ר"א אומר צריך רבי מרפון אומר אינו צריך ר"ע אומר צריך המכריעין לפני חכמים אומרים נראים דברי ר' מרפון בשן ועין הואיל ותורה זכתה לו ודברי ר"ע בשאר אברים הואיל וקנם חכמים הוא קנם הא קראי קא דרשינן אלא אימא הואיל ומדרש חכמים הוא יאיבעיא להו מעוכב גם שחרור אוכל בתרומה או אינו אוכל יקנין כספו אמר רחמנא והאי לאו קנין כספו הוא או דלמא כיון דמחומר גם שחרור קנין כספו קרינא ביה ת"ש סדאמר רב משרשיא יכהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה הרי אלו אוכלין בתרומה וחולקין חלק אחר על הגורן הגדילו התערובות משחררין זה את זה הכי השתא התם אם יבא אליהו ויאמר בחד מינייהו דעבד הוא קנין כספו קרינא ביה הכא לאו קנין כספו הוא כלל "איבעיא להו עבד שמכרו רבו לקנם מכור או אינו מכור תיבעי לר"מ תיבעי לרבנן תיבעי לר"מ עד כאן לא קאמר "ר"מ אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אלא כגון פירות דקל דעבידי דאתו אבל הכא מי יימר דמינגח ואם תמצא לומר דמינגח ממאי דמשלם

> השולח פרק רביעי גימין

לחלק בין שומרים לאדם המזיק א מדפריך בב"ק (דף ד:) יטומו שומר חנם והשואל כו׳ אדם דאזיק שור הואב והא דפריך בריש הנחנקין (סנהדרין פד:) הכחישה באבנים ה"נ דלא מיחייב היינו בהכחשה דלא הדרא ור״ח ג אומר דלא שייך שבת אלא באדם דשבתו לא הוי בכלל נזק דמשום שבת לא פחתי דמיו כל כך אבל שור פשיטא דשבתו בכלל נזק הוא דפחתי דמיו ומתחלה כשהווק שמין אותו כמה דמיו פחותים לימכרה

באר לאו כמשנה אחרונה. יולעיל לא בעי לאוקומי הא דנותן חלי קנס לרבו למשנה אחרונה דהנסא לרבו מעשה ידיו לעלמו והא דנגחו שור יום של רבו לרבו הוי למשנה ראשונה כדפרישית לעיל ^זכי היכי דלא לפשוט בעיא דהכא: חבלי ביה אחריני יהבי ליה לרביה. אע"ג דמעשה ידיו לעלמו ח כיון דקנסא לרבו חבלה נמי לרבו דמה לי קטליה כולו ומה לי קטליה פלגא: הואיל ומדרש חכמים הוא. אומר ר״ת דחיישי׳ שמא ימלאנו " בשוק ויאמר לו עבדי אתה אבל בשן ועין לא חיישי׳ דויל קרי בי רב הוא : ° כועוכב גם שחרור אוכל כו'. הך נעיא לא אמיא אליבא דר"ל דריש פרק בתרא דכריתות (כד:) יא (א) דמסקינן אליבא יגי דרשב"ג (סד:) דמעוכב גט שחרור חוכל בתרומה אי נמי יש לחלק דהתם במעוכב גט שחרור ע"י הפקר אוכל בתרומה כמו שמותר בשפחה כדפרישית לעיל יב (כ) והכא איירי בחליו עבד וחליו בן חורין יג: הרי אלו אוכלים בתרומה. והא דאמרינן בפ"ק דכתובות (דף

יג:) גבי עשרה כהנים ופי׳ אחד מהם ובעל הולד שתוקי שמשתיקין אותו מדין כהונה מדכתיב והיתה לו ולזרעו אחריו שיהא זרעו מיוחס אחריו הא אמרינן בפ' נושאין על האנוסה (יבמות דף ק:) דורעו מיוחס אחריו דרבנן וכי גזור רבנן בזנות בנישוחין לא גזרו אי נמי הכא לאחר שנולדו נתערבו: עבד שמכרו רבו לקנם כו'. מכר קנס של עבד לא מיבעיא

ליה דאפי׳ לר״מ לא קני דהא לא עבידי דאתי כדקאמרי׳ וכ״ש לרבנן אלא במכרו רבו לקנס מיבעיא ליה דדילמא אפי׳ לרבנן קני להו כמו דקל לפירותיו יד כדאמרי׳ הא קאי שור והא קאי עבד או דלמא אפי׳ לר״מ לא קני דלא דמי יי [לפירות דקל] שהפירות יוצאים מגוף הדקל ◊ ועבידי דאתו אבל קנסא מעלמא אתי ולא עבידי דאתי:

כני

האזנים וראש הגוויה שהן משופעין לכאן ולכאן ואין נגען נראה לכהן בבת אחת ולא קרינא ביה לכל מראה עיני הכהן (ויקרא יג): עבד יולא בהן לחירות. דמומין שבגלוי הן ואינן חוזרין כשן ועין ואתרבו בכלל ופרט וכלל בפ"ק דקדושין (דף כד:): המכריעין. דעת חכמים איזו נראה. ולא אתפרש מאן נינהו: והא קראי דרשינן. בקידושין (שם): אוכל בתרומה. אם עבד כהן הוא: קנין כספו אמר רחמנא. לענין חרומה: אוכלין בסרומה. שניהם ממה נפשך דחד כהן וחד עבד כהן: וחולקין חלק א'. ביבמות (דף נע:) מפרשים חלק כאחד שאין נותנין להם תרומה בגורן לזה בלא זה דקסבר אין חולקין תרומה לעבד כנעני בגורן אלא א"כ רבו עמו דלמא אתי למימר כהן הוא ומסקו ליה ליוחסין והשתא לא אתי לאסוקינהו והאי מעוכב גט שחרור הוא ואין לרבו רשות עליו דלא ידע הי מינייהו עבד ולריכין שישחררו זה את זה וקחני סיפא הגדילו התערובות משחררין זה את זה וקחני אוכלין בתרומה: שמכרו רבו. לחחר: לקנם. שאם יגחנו שור יהא קנסו שלו אבל לשאר דברים לא מכרו: מכור. לקנס מיהא: או לא מכור. ואם נגחו קנסו לרבו ראשון דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **סיבעי לר"מ.** דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם האומר לאשה הרי את מקודשת לי לכשאחגייר כו' (קדושין דף סג.): פירות דקל. המוכר פירות דקל עד שלא חנטו דפליגי בהי? רב הונא ורב נחמן אליבא דר' מאיר:

צח א מיי׳ פ״ב מהל׳ סמג עשין ע טוש"ע ח"מ מי תכ סעי יו: ינ סמג עשין ע מיני שס פ״ד הלי ינ סמג עשין ע טוש"ע י"ד סי׳ רסו סעי׳ סב: ק ג מיי׳ פי״א מהל' נוקי

ממון הלכה א סמג עשין סו: קא דה מיי׳ פ״ה מהל׳ עבדים הלכה יד ופ״ד מהל' חובל ומזיק הלכה יא טוש"ע י"ד סי רסו סעי

לט ועי׳ בכ״מ:

לם יע פל מהלי עבדים הל' ד טור מ"ט שם מטי כו: קג ז מיי׳ פ״ט מהלכות תרומות הלכה ה: קד ח מיי׳ פכ״ג מהל׳ מכירה הלכ׳ ג טור י"ד סי" רסו:

מוסף רש"י

וצמתה ידו. ינשה (קדושין כד:). נותן לו שבת גדולה. זמי ידו, ישבת קטנה. כל ימים שיפול למשכב רואין אומו כאילו הוא שומר קישואין (ב"ק פו.). שבתו שבכל יום ויום. על שיחזור לקדמותו נותן לו בכל יום כמו שנשכרים פועלים בשוק ולא כשומר קישואין, דהא לרבא לא יהיב ליה דמי ידו (שם). בכולן. אראשי (שם). בכולן. אראשי אנרים קאי, עבד יוצא בהן לחירות וצריך גט שחרור. להמירו בכת חורין (קדושין בד:). הואיל ותורה זכתה לו. דכתינ נהדיא וכוחי לו. לכנינ נהדיא (שם). כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה. ואין ידוע אי זה כהן ואי זה ענד (תמורה ח.). הרי אלו אוכלין ח.). הרי אלו אוכלין בתרומה. למד כמן ולמד ענד כמן (יבמות צמ). וחולקין חלק אחד על הגורן. כלומר כששניהן כימד נומנין למן מרומה בנים הגרנות, לכל ללמד מרומה או מרומה נבית הגרנות, סבל יכחד מהן אין חולקין עד שיבוא חבירו, דשמא זה הוא העבד וסבירא ליה להאי מנא דאין חולקין מרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו, דילמא אמי לאסוקיה ליוחסין (תמורה ת.). משחררין זה את זה. כל אחד ואחד כותב אם אני הרב ואתה העבד הרי אתה בן חוריו ויהיו מותרים שניהן בבת ישראל (שם).

פסקי רי"ד

תניא כל כ״ד ראשי אברים וניא כל כייו זאשי אבולם עבד יוצא בהן לחירות וצריך גט שחרור דברי ר"ש ר"מ אומר אינו צריך ר' אלעזר אומר צריך ר' טרפון אומר אינו צריך רבי עקיבא אומר צריך המכריעים לפני חכמים אומרים נראים דברי ר טרפון בשן ועין הואיל והתורה זיכתה לו ודברי ר׳ עקיבא בשאר איברים הואיל וקנס חכמים הוא הואיל והוא מדרש חכמים. פי' בפ"ק דקידושין (כד:) ילפיגן כלל ופרט וכלל כי יכה כלל שן ועין . פרט לחפשי ישלחנו חזר אי אתה דן אלא כעין . הפרט מה הפרט מפורש אף כל מומין שבגלוי

אלא להתחייב חצי קני אלא להתחייב חצי קנ ראשי אברים והם כ׳ אצבעות ידיו ורגליו שתי אזנים וראש החוטם וראש הגוייה וראשי דרים באשה: אבל קנס שלם פשיטא דלא מחייב. סוס׳ הל6״ש ועי׳ מהל״ל ומהל״ס. יT. אע״ג דלא עבידי דאתו, מטעמא. סוס׳ הל6״